

ליכן סקלרוזוס Lichen sclerosus

ליכן סקלרוזוס (ל"ס) היא מחלה המערבת את עור הפות ואת העור שסביב פי הטבעת. המחלה קיימת גם בגברים אך בשכיחות נמוכה יותר. שכיחות המחלה בנשים היא כ-0.1-0.3% מהאוכלוסייה. ליכן באנגלית פירושו "חזזית" וניתן למחלה בשל המראה האופייני של העור. ל"ס יכולה לפגוע בכל גיל, אך הגיל הממוצע של הופעת המחלה הוא 60 שנה. העור המעורב הופך להיות דק ולבן. במקרה שהאשה מרבה לגרד את האזור המעורב נוצר עיבוי של העור ואף דימום. בשלבים מתקדמים של ל"ס נוצרת הצטלקות, ויתכנו שינויים הכוללים העלמות השפתיים הקטנות, היצרות השפתיים או הידבקויות באזור המכסה את הדגדגן, והיצרות של פתח הנרתיק. שטח העור המעורב שונה מאדם לאדם- תתכן מעורבות מצומצמת או מעורבות של כל עור הפות. התסמינים השכיחים הם גרד ולא צריבה, וכן כאבים בקיום יחסים. אך תיתכן מחלה בלא שהאישה תחוש הפרעה.

מדוע לקיתי בליכן סקלרוזוס?

ל"ס אינה מחלה זיהומית ולא "נדבקים" בה. היא אינה מועברת במגע מיני ואינה תלויה בהרגלי תזונה. ל"ס נחשבת מחלה אוטואימונית, כלומר מחלה שבה מערכת החיסון פועלת כנגד תאים או רקמות של הגוף. לחלק מן הנשים עם ל"ס ישנן קרובות משפחה (אם, אחיות) עם ל"ס, כך שלעיתים מדובר במחלה עם מרכיב תורשתי. לחלק מן החולות יש מחלות אוטואימוניות אחרות, כגון סכרת או מחלה של בלוטת התריס.

האם אפשר לטפל בליכן סקלרוזוס והאם ניתן לרפא את המחלה לחלוטין?

ישנו טיפול לליכן סקלרוזוס הניתן במשחה מקומית. הטיפול מביא לשיפור עצום בתלונות הגרד ומונע את המשך הצטלקות הרקמה. עם זאת, לא ניתן לרפא את המחלה לחלוטין ולהביא להעלמותה. זו הסיבה שהטיפול הינו ממושך וכרוני, ויש להיות במעקב רפואי מסודר על מנת לוודא את התגובה לטיפול, לזהות תופעות לוואי לתרופות, להעלות או להוריד את מינון הטיפול, לזהות זיהומים פטרייתיים וכו'. גם עם טיפול טוב, בחלק מן המקרים העור אינו חוזר למראהו התקין. לעיתים רחוקות יש צורך בניחות לפתיחת ההצטלקויות, הרחבת פתח הנרתיק או חשיפת הדגדגן.

מה כולל הטיפול?

בחלק מהמקרים הרופא/ה ייקח ביופסיה מאזור נגוע לאבחון מדויק ולאשש את האבחנה הקלינית. הטיפול ניתן במשחה של סטרואידים בעלי פעילות ביולוגית חזקה או חלשה בהתאם לממצאים ולתלונות שלך. הטיפול יעיל במיוחד במצבים של עור מעובה ונוכחות גרד. במקרה שמדובר בנגעים מוקדמים התגובה בד"כ שלמה, בעוד נגעים ישנים עמידים יחסית לטיפול. את הטיפול מתחילים על ידי מריחת המשחה פעמיים ביום למשך מספר שבועות, ובהמשך יורדים במינון בהדרגה, עד למינון של 1-3 בשבוע, על פי הצורך. לעיתים יש צורך בהעלאת התדירות של הטיפול לתקופות של התלקחות. שימוש בשמן צמחי או במשחה לתינוקות או סבונים שומניים עשויים להקל על הגרד לעזור לריפוי העור הפגוע.

אם אינני סובלת מתסמינים, מדוע חשוב להיות במעקב רפואי קבוע?

חלק מן הנשים אינן סובלות מתסמינים, או שהתסמינים נעלמים לאחר תקופה קצרה של טיפול. חשוב לזכור כי גם נשים ללא כל תסמינים עשויות לפתח הצטלקות של עור הפות, העלולה לגרום חוסר נוחות או הפרעה בתפקוד מיני. במעקב שגרתי (ההמלצה היא לבוא לבדיקה שגריתית כל 6-12 חודשים) ניתן לזהות מחלה פעילה ולטפל בה על מנת שלא תופענה הצטלקויות. בקרב אחוז קטן מן הנשים עלול להתפתח עם השנים גידול סרטני מסוג קרצינומה קשקשית. במקרה זה המעקב חיוני על מנת לזהות מצב נדיר זה מבעוד מועד. חשוב לדעת כי הטיפול הקבוע במחלה עשוי להוריד את הסיכון לפתח סרטן.

האם ל"ס עלול להופיע גם באזורים אחרים של הגוף?

ל"ס מערב בעיקר את עור הפות והעור שסביב פי הטבעת, אך בחלק מן הנשים תתכן מעורבות של אזורי גוף אחרים.

באם יש לך שאלות אנא רשמי אותן לפני הביקור הבא

החברה הישראלית לקולפוסקופיה
ופתולוגיה של צוואר הרחם והעריה